

Сьогодні
17.01.2025

Урок
№ 85

Протилежні числа. Цілі числа. Раціональні числа

Мета уроку:

узагальнити і систематизувати відомості
про види чисел; засвоєння поняття
«ціле число», «раціональне число» і
зв'язок між ними; формувати вміння
класифікувати числа

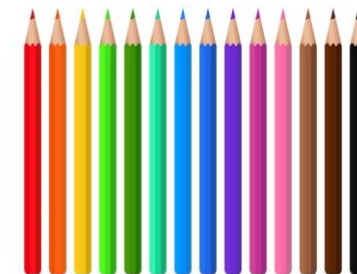
Цікава математика

У нашому житті поширені такі словосполучення: колекція іграшок, зграя птахів, набір олівців, компанія друзів, букет квітів, зграйка риб. У математиці є всеосяжне слово, яким можна замінити будь-яке з перших слів у наведених парах. Це слово – **множина**. **Множина складається з елементів.**

Наприклад, ти є елементом множини слухачів цього уроку; квадрат – елемент множини многокутників; число 3 – елемент множини непарних чисел.

Якщо a – елемент множини A , то пишуть $a \in A$ (читають a належить множині A).

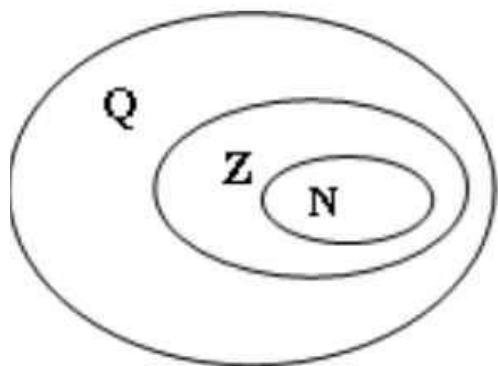
Якщо елемент b – множині A не належить, то пишуть $b \notin A$ (читають b не належить множині A).

Множина чисел

Якщо a – елемент множини A , то пишуть $a \in A$ (читають a належить множині A). Якщо елемент b – множині A не належить, то пишуть $b \notin A$ (читають b не належить множині A)

Якщо елементами множини є тільки числа, то її називають числовою. Наприклад, 1) множина натуральних чисел. Її позначають N . 2) множина цілих чисел. Її позначають Z . 3) множина раціональних чисел. Її позначають Q . Усі елементи множини N є елементами множини Z . Кажуть, що множина N є підмножиною множини Z . Записують: $N \subset Z$. Читають N підмножина Z .

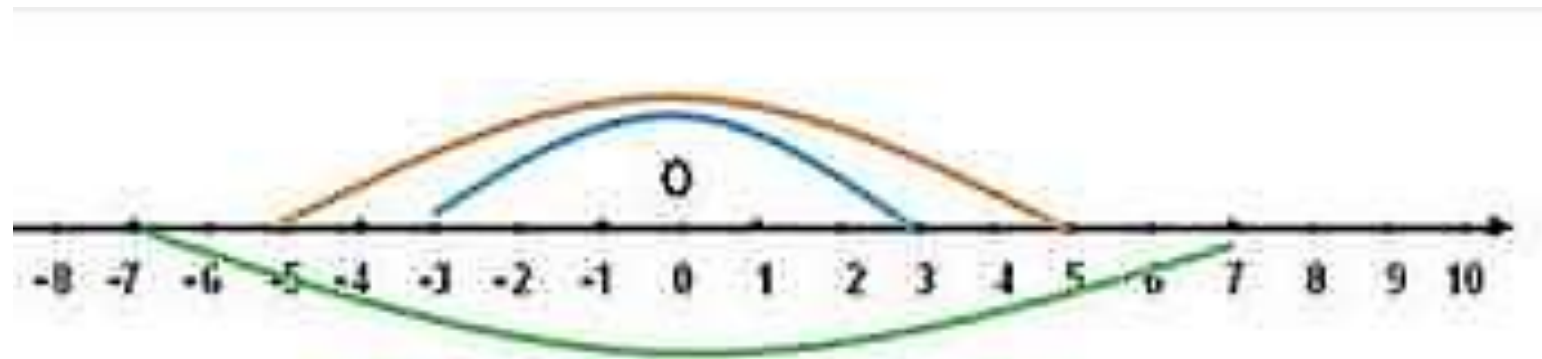

Пригадай

Ви вже знаєте, що числа, які вживаємо при лічбі, називаються натуральними: 1, 2, 3, 4, 5...

Число 0 не є натуральним.

Нагадаю, що два числа, які відрізняються одне від одного лише знаками, **називають протилежними**. Число 0 вважають протилежним самому собі. Кожному натуральному числу відповідає єдине протилежне йому число: -3 і 3 ; -5 і 5 ; -7 і 7 ...

Усі натуральні числа, протилежні їм числа і число 0 називають **цілими числами**. Наприклад, -5 ; -4 ; -3 ; -2 ; -1 ; 0 ; 1 ; 2 ; 3 ; 4 ; 5 ...

Натуральні числа ще називають **цілими додатними числами**, зокрема: 1 ; 2 ; 3 ; 4 ..., а числа -1 ; -2 ; -3 ... – **цілими від'ємними числами**.

Числа $1\frac{1}{9}$; $-7,6$; $\frac{1}{5}$ - не є цілими, їх називають **дробовими**.

Якщо об'єднати натуральні числа із цілими від'ємними числами та нулем, отримаємо **цілі числа**.

Якщо об'єднати цілі числа з дробовими, отримаємо **раціональні числа**.

Класна робота

(Усно).

Із чисел -8 ; $7,3$; -5 ; $-2\frac{1}{8}$; -19 ; 0 ; 7 ; -10

назви:

- 1) цілі числа;
- 2) додатні цілі числа;
- 3) від'ємні цілі числа.

Завдання №914

Запиши числа, протилежні до чисел:

-5 ; 4 ; $-7,2$; $-5\frac{1}{3}$; $7\frac{2}{3}$; 0 ; $0,9$; $1,5$.

Розв'язання:

Число	-5	4	$-7,2$	$-5\frac{1}{3}$	$7\frac{2}{3}$	0	$0,9$	$1,5$
Йому протилежне	5	-4	$7,2$	$5\frac{1}{3}$	$-7\frac{2}{3}$	0	$-0,9$	$-1,5$

Завдання №916

Заповни в зошиті таку таблицю (у разі ствердної відповіді постав знак «+», заперечної — знак «-»):

Число	8	-11,2	0	-4	$5\frac{1}{7}$
Додатне число	+	-	-	-	+
Від'ємне число	-	+	-	+	-
Натуральне число	+	-	-	-	-
Ціле число	+	-	+	+	-
Раціональне число	+	+	+	+	+

Завдання №917

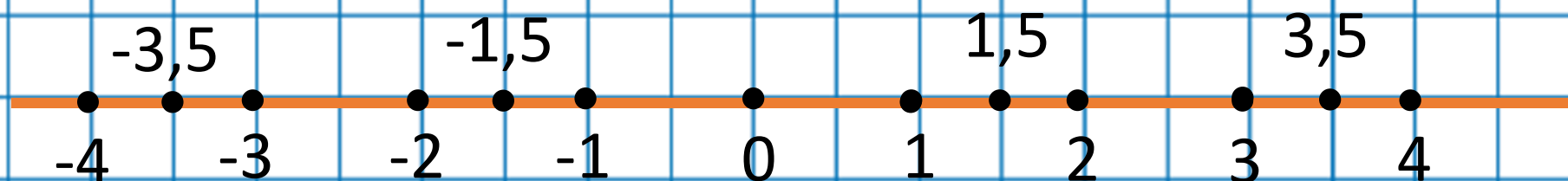
Заповни в зошиті таку таблицю:

x	7	-3	5,2	-4	$9\frac{1}{7}$	3,9	-5,3	$-9\frac{1}{8}$
-x	-7	3	-5,2	4	$-9\frac{1}{7}$	-3,9	5,3	$9\frac{1}{8}$

Завдання №919

Познач на координатній прямій точки з координатами 2; -1,5; 3,5; -3 та точки, координатами яких є числа, протилежні даним.

Розв'язання:

Завдання №923

Знайди значення x , якщо:

1) $-x = 18$;   2) $-x = -7$;   3) $-x = 0$.

Розв'язання:

1) $x = -18$;

2) $x = 7$;

3) $x = 0$.

Завдання №927

Знайди значення виразу $-(-b)$, якщо:

- 1) $b = 4$; 2) $b = -2,9$; 3) $b = 0$.

Розв'язання:

1) Якщо $b = 4$, то $-(-b) = 4$;

2) Якщо $b = -2,9$, то $-(-b) = -2,9$;

3) Якщо $b = 0$, то $-(-b) = 0$.

Завдання №932

Запиши всі цілі числа, розміщені на координатній прямій між числами:

1) 0,2 і 4,9;   2) $-12,5$ і $-8\frac{1}{5}$;   3) $-4,2$ і $2\frac{7}{9}$.

Розв'язання:

1) 1; 2; 3; 4.

2) -12; -11; -10; -9.

3) -4; -3; -2; -1; 0; 1; 2.

Завдання №934

Скільки цілих чисел розміщено на координатній прямій між числами $-2023,7$ і $2022,4$?

Розв'язання:

$$2023 + 1 + 2022 = 4046 - \text{цілих чисел.}$$

Завдання

Запиши число, що дорівнює числу:

1) $-(-(-2))$; 2) $-(-(-(-4)))$.

Розв'язання:

Відповідь: 1) -2 ; 2) 4 .

Завдання

Розв'яжи рівняння:

- 1) $-x = 17$;   2) $-y = -1,8$;
 3) $-p = -(-9)$;   4) $-t = 0$.

Розв'язання:

$$1) x = -17;$$

$$3) p = -9.$$

$$2) y = 1,8;$$

$$4) t = 0.$$

Завдання

Середнє арифметичне двох чисел дорівнює 33,6, причому одне з них складає 40 % від другого. Знайди ці числа.

Розв'язання:

I – $0,4x$

II – x

$$\text{Тоді } (0,4x + x) : 2 = 33,6;$$

$$0,4x + x = 33,6 \cdot 2;$$

$$x(0,4 + 1) = 67,2;$$

$$1,4x = 67,2;$$

$$x = 67,2 : 1,4;$$

$$x = 48.$$

Отже друге число дорівнює 48, тоді перше – $0,4 \cdot 48 = 19,2$.

1. Які два числа називають протилежними?
2. Число m протилежне числу n ; яке число протилежне числу n ?
3. Яке число протилежне до нуля?
4. Які числа називають цілими; раціональними?

Опрацюй підручник
сторінки 15-19 .
Виконай завдання
№. 918, 930, 933.

